

جنگ افغانستان؛ طولانی ترین جنگ تاریخ معاصر انسانی

محمد اکرام اندیشمند

37 سال جنگ در افغانستان که هنوز ادامه دارد، یکی از طولانی ترین جنگ ها در تاریخ معاصر جامعه انسانی است.

در سحرگاه روز جمعه هشتاد و سه 1357 که در دامنه کوه علی آباد کابل بمباران فرقه ریشخور و نواحی آنرا توسط پل افکن های کودتاچیان حزب دموکراتیک خلق نظاره می کردم و تا آخرین روزهای سال روان 1394 که بر سر سقوط و تسخیر ولسوالی چهارده و دشت ارچی قندوز و بر سر فتح و تسخیر این تپه و آن تپه، این ولسوالی و آن ولسوالی، این منطقه و آن منطقه، این جنگ ادامه دارد، 37 سال می گذرد. در 37 سال قبل که من و هلا نسلاند شاهد آغاز جنگ بودیم، امروز و پس از 37 سال جنگ مداوم، نسل سوم در افغانستان این جنگ را نظاره می کنند و با این جنگ بزرگ می شوند. در این جنگ 37 ساله که سه نسل از درون آتش و ویرانی آن سر برآوردند دو نکته شگفت آور و معماگونه به نظر می رسد که هنوز تعریف نشده و مخدوش باقی مانده اند:

1- عقلانیت در جنگ

2- گنهکاری پاکستان

در این طولانی ترین جنگ یک کشور و در تمام این 37 سال که هنوز آتش جنگ مشتعل است، طرف های مختلف جنگ، انگیزه و اهداف جنگ را نه با عقلانیت که با احساسات و عواطف تبیین و تحلیل می کنند. بدون تردید غیبت و فقدان عقلانیت یکی از عوامل بسیار کلان در دوام جنگ افغانستان است که اکنون به عنوان طولانی ترین جنگ در تاریخ معاصر جامعه انسانی و در میان تمام کشورهای جهان شناخته می شود.

نکته دومی که از شگفتی ها و معمای جنگ افغانستان است، به نقش مجرمانه پاکستان در این جنگ بر می گردد. تمام حکومت ها و حاکمان کابل و حتی مخالفان و متقدان سیاسی آنها در این 37 سال به استثنای امارت طالبان، پاکستان را مقصر و مجرم اصلی این جنگ معرفی می کنند. از زمام دار تا سیاستمدار و نویسندگان و از تحلیل گر عضو جامعه مدنی تا وکیل پارلمان، انگشتان خود را بسوی پاکستان دراز می کنند که پاکستان عامل اصلی جنگ و بی ثباتی در افغانستان است. اما معمای حل نشده در این جا به دو نکته غیرقابل پاسخ بر می گردد:

یک؛ چرا پاکستان لعنتی عامل جنگ و بی ثباتی افغانستان است و در این 37 سال، طولانی ترین جنگ را علیه افغانستان رهبری می کند؟

دو؛ اگر پاکستان عامل اصلی جنگ افغانستان است و بدون رفع این عامل، این جنگ پایان نمی یابد، راه حل چیست و با پاکستان چه باید کرد تا افغانستان از شر و کابوس این جنگ نجات یابد؟